Teolog. 6316. 1500. a. 450.

KAZANIE NA POGRZEBIE

Wysoce Vrodzonego wielkiey nádzieie Młodzieniaszká.

IEGO MOSCI P. DADZIBOGA WŁADYSŁAWA SŁVSZKI KASZTELLANICA

Zmudzkiego, Stárościcá Rzeczyckiego, Pácholęćiá Pokoiowego, Krolewicá Iego Mći. Naiáśnieyszego Władysłáwá Zygmunta obránego Cára Moskiewskiego.

PRZEZ X. WALERYANA ANDRZEIEWICA Káznodźieie Stołpeckiego Dominikaná.

Miáne W Kośćiele Káznodzieyskim die 3. Lipcá. Roku Páńskiego. 1631.

WE LWOWIE.

D. W. S.

K. Z.

S. R.

P. P. K. W.

37,309 I

C. M.

Iáśnie Wielmożnym Pánom/

IEGO MOSCI

P. ALEXANDROWI SŁVSZCZE,

KASZTELLANOWI ZMVDZkiemu Rzeczyckiemu &c. Stárośćie.

IEY MOSCI PANIEY

ZOPHIEY CONSTANCIEY ZIENOWICZOWNIE KASZTELLAnowey Zmudzkiey. &c. &c.

Moim wielce Mośćiwym Pànom, y Dobrodzieiom.

STárych ludźi opáczne rozumienie / ktorzy wierzyli / iż Mieśiąc w pełni będący / Malefici gusłámi ná źiemię w ten czás zemknąć usiłuią / gdy strásliwym

zaćmieniom podlega: Słusznie Confunduie Augustyn Swięty. Non enim curat verba hominum, illa quæ in cœlis est. Nie odniosę ia (tusze mocno) od Wászmośćiow moich Mćiwych Pánow nagány / gdy Miesiąc w pelni / wesolo / y iásno w niebie świecący / Cnot mowię / pozornych Synaczká Wászmośćiow naykocháńszego wizerunk / Ktorym przed wielu zgromadzeniem ludźi zacnych / Kazániem Pogrzebowym pokazał / przynoszę do Wászmośćiow moich Mćiwych Pánow / Nie przeto bowiem to czynię / ábym miał tym bárźiey rozżarzáć żal / ktory do tych czas / iákoby dźiś z zádáney rány ćięszko dolegáć nie przestáie / serc Wászmośćiow Rodźićielskich / y owszem życząc áby co prędzey płácz co do iedney łezki w Wászmośćiách ośiakł: Vmyśliłem był / (trybu się dźierżeć Kárthágineńsow / v ktorych z nowiną nieszczęsną posyłano ná gárdło skazánego / ktorego po Relátiey zaraz trácono / áby ná potym nigdy się ná oczy nie pokázował / y w sercu żalu nie wznawiał /) Wiecznym milczeniem Pogrzebną mowę moię zágrześć /

Aug. in Ps. 95. & lib. 10. de Ciu. Dei cap. 16

Morr: Pen. lib. 3. c. 40

velum iáko Tymántes Agámemnowi zápuściwszy / áby sine spectante cessaret dolor w Wászmościách. Ale iż Cnotá záżywa tey prærogátywy / iż oná by też naygrubszymi cieniámi pokryta byłá / promieniámi iednák z siebie wynikáiącymi pátrzących wesela nábawia / iáko ieden powiedział. Sola virtus præstat gaudium perpetuum securum etiamsi quid obstat, nubium modo interuenit, quæ infra feruntur, nec vnquam diem vincunt. Prześto roskazánie Przełożonych moich nástąpiło: Abym Cnoty Synaczká WM. wielkie nápiśmie podał / Gdyż to stánie zá hámulec do pohámowánia dotąd niezbytego żalu Wászmośćiow moich Mośćiwych Pánow. Zrzućił Oćiec ieden z głowy Koronę / gdy powiedziano żeć Syn vmárł / skoro dołożył postániec / że w Wielkich Cnotách poległ / znowu záraz samże się wesoło vkoronował y słowy onymi doszczętu żal vmorzył / w Animuszu swoim Páńskim. Deos Præcatus sum, non vt immortalis mihi, vel longius esset filius, (id enim incertum an conducat) sed quod mihi contigit, vt bonus & Patriæ amans. To niech was cieszy moi Mośćiwi Pánowie / żeśćie Syná niepostradáli

Senect Ep: 99.

Senect Ep: 17.

Vale. Max. l. 5. c. 10.

postradáli / ále ráczey náležli / gdyście go ták dobrego y niewinnego nieśmiertelności Vrodźili / Dobrodźieystwá ná koniec przytym wielkie / ktore Wászmość moi Mościwi Pánowie nie iednemu bogáto Fundácyo Klasztorowi / y wszytkiey Prowincyey nászey pátrocynio pokázuiećie / snádnie to wymogły ná mnie / iż oboiey prace chętniem sie podiął. Vniżenie tylko proszę / ábyśćie Wászmość moi Mościwi Pánowie / te máło praco miłościwie przyiąwszy / władce mnie swey / y Zakon wszystek Dominiká Swiętego chowáć raczyli. W Stołpcách 8. Nowembr: Roku Páńskiego / 1630.

WM. moich MM. PP. y Dobrodzieiow

nanizszy sługà y Bogomodlcà

X. Wàleryan Dominikan.

Quaſi luna plena in diebus ſuis lucet.

Eccl. 50.

Iáko pełny Mieśiąc we dniách ſwoich świeći.

ZA ſcześliwego poczytány po śmierći. L. Sylla Dictator Rzymſki. N iż w dźień pogrzebu iego / wßytkiemi należytemi potrzebámi niebo ſamo wygadzáło ; z poránku áż do Południá czarna chmura / wlaſna żáłobą okryte trwáło / iednák poty deſcz obłoki hámowáły / áż ſie proceſſya porządnie odpráwiłá ; Skoro ćiáło ná ogień wedle zwyczáiu támecznego włożono / wiátr powſtał wielki / ktory pomogł do prędßego ſpalenia ćiáłu / Deſcz nákoniec okrutny vderzył / ktory ogień iuż niepotrzebny doſtátecznie zgáśił. Ita perpetua fælicitas eum etiam funere peragendo eſt comitata. mowi Plutárchus / Y ták vſtáwiczna ſcześliwość nawet przy pogrzebie odpráwowániu ná piądź go nieodſtąpiłá. Dźisieyßy żáłoſny Akt oddánia oſtátniey poſługi zacnemu Ciáłu Wyſoce Vrodzonego Młodźieniaßká. Jeg Mośći Páná Dádźibogá Słußki / Káßtellánicá Zmudzkiego / Stárośćicá Rzeczyckiego / Pokoiowego Pácholęciá. Naiáśnieyßego Krolewicá Władyſłáwá Zygmuntá / nie tylko frequentia ták wielu ludźi zacnych Duchownego y Swieckiego ſtanu zdobi / ále y niebo ſámo ſczęśći fortuni / gdy ku więkßey okraśie onemu / ozdob ſwoich ſłońce náżycza. O Słońcu rozumieią nie ktorzy / że w bieli chodźi. Interea ſol albus receſsit in infera noctis. Dla czego Cretenſes dni życia dobre y ſcześliwe białymi kámykámi znáczyli /

Sabel l. 3.
Gen. 6.

Pſal. in Sylla.

Geneſis.

V Thra,

Alex. ab Alex. l. 4. V Thracow ten po śmierći świety/ v ktorego w puszcze więcey białych kámieni náleźiono. Rzymiánie białymi kámykámi z turmy/ y od śmierći niewinnych wybáwiáli/ oczym Owidyußowe Wierße czytaćie.

Ouid: met. 15. Fab. 1. Mos erat antiquis niueis Vtrisq; lapillis
His damnare reos, illis absoluere culpa.

Oczywista dáie Attestátią sam ten áppárat pogrzebny/ Kátafalk świetno vbrány/ mieśiączkámi/ iák niebo iákie vpstrzony/ pokryćie trumny białe/ o wielkich cnotách/ więtßey nádźieie/ máłych lat Młodźieniaßká Jego Mći Páná Dádźibogá Słußki t Nie postała ná nim żadna nie foremnych pcstepkow ćiemność/ iáśniał czystośćią ćiáłá nienáruszona/ czystośćią sercá wysokimi y ozdobnemi cnotámi/ słußnie y po śmierći iáko Candydatá niebieskiego w biały color/ ktory zowią Faustus color, sczęśliwa fárbá wybráli. Pátrząc zás z drugiey strony ná żal nie rowno więtßy ktory te sczęśćia zátlumia/ muße rzec/ O quantum

Senec. caliginis mentibus humanis obijcit tam magna fælicitas. iák wielu tá niesczesna sczęśliwość smutku nábáwiłá/ Ciebie w przod Jáśnie Wielmożny Mośćiwy Pánie Zmudzki/ ktorys przy inßych lámenćiech/ y tych záżywał. Heu

Iob. 10. mihi vt quid te misimus peregrinari, lumen oculorum nostrorum, baculum senectutis nostræ, solatium vitæ nostræ spem posteritatis nostræ. Ach biádá mnie Synu moy miły/ czemuß mi ćie postáli w dáleki kray świátło oczu náßych/ podpore stárośći náßey/ poćieche życia náßego/ nádźieie potomstwá náßego. Niescześliwy dźień Jáśnie Wielmożney Rodźićielce/ nie rychło vtulonego smutku nápełnioney/ ktorey w żalu służy nárzekánie iedney cney Białeygłowy/ z rowney przyczyny pochodzące Factum

Est ex-

est exaudiuit me Deus ancillam suam & dedit mihi filium, & iucundata sum super eum valde, ego & vir meus, & omnes ciues mei, & honorificabamus valde fortem, & factum est cum creuisset, cecidit, & mortuus est, & euertimus omnes lumina, & surrexerunt omnes ciues ad consolandū me, & cogito iam neque manducare, neque bibere, sed sine intermissione lugere, & ieiunare vsque dum moriar. Sstáło sie wysłuchał mie Pan służebnice swoie / y dał mi Syná w ktorym kochałám sie bárzo / y ia sámá y mąż moy / y wszyscy przyiáčiele moi / y szánowáliśmy bárzo dużego / y wychowałám go z wielką pracą / Potym gdy dorosł padł y vmárł / y pogásiliśmy wszyscy świátłá / y wstáli wszyscy przyiáčiele moi / áby mie čieszyli / ále ia nie myślę áni ieść / áni pić / iedno bez przestánku żáłowáć / y pośčić áż do śmierči. Nieszczęśliwy dźień przezacney Bráčiey / Siestrom / y powinnym wszystkiem Mianowičie J. M. Xiedzu Jerzemu Tyszkiewiczowi Biskupowi Meteońskiemu / Suffragánowi y Administratorowi (sede vacante) Wileńskiemu / ktory rzecz pewna mowi: co Augustyn Swięty przyiáčielá serdecznego postradawszy. Suauis mihi erat super omnes suauitates istius vitæ meæ, eo amisso, contenebratum est cor meum, & quidquid aspiciebam mors erat Et erat mihi patria supplicium, & paterna domus mira infælicitas, Expetebant eum vndiq; oculi mei, & non dabatur mihi, & oderam omnia, quia non haberent eum. Wdźięczny mi był nád wszytkie rzeczy včieszne żyčia mego / ktorego przez śmierć vtráčiwszy / żáłośčią przeráżone iest serce moie / y wszytko ná com iedno weyrzał / śmierčią mi sie zdáło / Oyczyzná sámá byłá mi męką / y dom Oycow ski dźiwnym nieszczęśčiem / prágnęły go zewsząd oczy moie /

4. Esdr. 9. & 10.

Aug. 4. cōfess. cap. 4.

 á niemo-

á niemogłem go mieć/ y wßyſtkiegom nienawidźiał/ iżem
go nigdźiey naleść niemogł/ Szcześliwy dźień iednemu
Apoc. 19. zmárłemu Pániečiu/ mam nádźieię że datum eſt ei vt coo-
periat ſe byſsino ſplendenti & candido, Byſsinum enim
ſunt iuſtificationes Sanctorum, Obleczono go w Biśior
iáſny y łśniacy/ á ten Biśior ſą vſpráwiedliwienia Swię-
tych/ nie pokalánych duß/ Sanctis luciſq; altricibus ani-
mabus, ktorym towárzyſtwá przed Bogiem ſtoiąc dopo-
magą. Zyczyłbym ia ſobie po was zacni Auditorowie/
ábyśćie tey godźiny byli podobni Egiptiánom/ o ktorych
Seneca. l.4 natur.qu. Seneca In Egipto nemo arator aſpicit cælum, w Egi-
pćie nie ná niebo pátrzą/ ále ná rzekę Nil/ ktory im zá
niebo ſtoi/ Ná tę żáłoſną trunnę/ w ktorey ćiáło Szlá-
chetne tego Młodźieniaßká odpoczywa/ iáko ná niebo/
Triſte & rubicundum cælum, oczy pilnie obroćili/ Cno-
tom iego nád látá dość wielkim/ ktorymi iáko Mieśiąc
w pełni świećił przypátrzymy ſie. Wprzod máło obá-
czywßy w iákie świátłá dobrzy rádźi ſię zápomagáią.
Jáſna rzecz N. że pobożni Anyelſkiey Conwerſáciey/
ludźie iák świát świátem świátłośćią ſą/ Nie bez przy-
czyny Bog/ tylko świátło ſtworzył/ záraz zá dobre ie oſą-
Gen. 1. dźił/ Facta eſt lux. Et vidit Deus lucem quod eſſet bona.
Rzekł Bog niechay oſtánie świátłość/ y oſtáłá ſię świá-
tłość/ y vyźrzał Bog świátłość że byłá dobra/ Lepiey wy-
trwáć było trochę áż ćiemnośći ſię iáwią/ y zá iednym chodź
to oboie pochwalić/ quod eſſent bonæ, pośpießył ſię z Ap-
probácyą świátłośći Bog niżeli ćiemnośći ſtánęły/ áby po-
kazał/ że nie w iedney wádze v niego świátłość y ćiemno-
śći/ świátłość mu ſię záwße podoba/ ćiemnośći nigdy.
Aug. l. 11. de Civ. Dei Cap. 19. Sola ibi lux placuit conditori, tenebræ autem, & ſi fuerint
ordinandæ, non tamen fuerant approbandæ. Sámo świá-

tło Ducho-

tło Duchowne Anyołowie dobrzy podobáli się tworcy/ále repercussia od tego świátłá / rebelles lumini, ktorzy opuścili swe własne Xięstwá / ná on Sąd wielkiego dniá/ ná wieczne więzienie pod ćiemnośćia záchowáni / nigdy nie godni byli pochwały Bożey / Przy dobrych sámych świátło/ á źli z ćiemnośći nigdy się niewychyla. Nie tylko Anyołowie dobrzy/ále y ludźie miánowićie czyśći (Ktorych Ciało iáko Słońce/ Mieśiąc / Primogenitæ lucis Vechiculum. Nośzeniem czystośći Anyelskiey) raz są słońcem / drugi Mieśiącem / podczás gwiázdámi / ábo oraz tym wszystkiem. Jáko gwiazdá iutrzeńká w pośrzodku mgły / iáko mieśiąc pełny we dni swoie świeći/iáko Słońce iásne / ták on świećił w Kośćiele Bożym / Nie sam tylko wielki Kápłan Symon Ononiaszow godźien tákich tytułow / więcey tego obiecuie Bog Abráámowi Pátryárśze / gdy mu mowi: Numera stella si potes, sic erit semen tuum. Przelicz gwiazdy ieśli potráfisz / ták nie przeliczone będźie plemię twoie / y znowu/ Ponam te in gentem magnam, Regesq́ ex te egredientur. Rozkrzewićie nád narod wielki/ á Krolowie z ćiebie wynidą: Swięty Ambroży obiaśnia tę obietnice Páńską. Ex genere Abrahæ non solum Reges erant dignitate, verumetiam illi reges, qui peccato non seruiant, nec vincat eos malicia. Z rodu Abráhámowego / nietylko Krolowie wychodźili godnośćia/ ále y tácy Krolowie / ktorzy grzechowi nie hołdowáli/ áni złośćiom gory nád sobą mieć nie dopuszczáli/ to iest/ będą się rodźić z ćiebie rzeczą sámą Serenissimi Illustrissimi. Naiásnieyszy iáko Słońce / Jáśnie Oświeceni/ Jáśnie Wielmożni/ iáko Xiężyc / z ktorych Duchowne świátłá spraw dobrych / prędzey niż Mieśiąc bieżeć będą / poty: áż doydą pełni Cnot / y doskonáłośći / w iá-

Iob. 29. Iudas Apo. in Canoni.

Eccl. 50.

Gen. 17.

Ambr. lib. 2. de Abrah. Cap. 10.

kiey do-

Eid. kiey doſkonáłośći człowieká kiedyś záſtand / Inueni quod
DEVS fecerit hominem rectum. Græcki text ma / in in-
tegritate. Jáko Mieśiąc ná początku świátá Bog ſtwo-
Dido. 1. par rzył w pełni in ſtatu perfecto, ták człowieká zupełna iá-
q. 71. ar. 2. ſnośćią wſzyſtkich cnot otoczył. w co ſie zápomogſzy ſtrzec-
ad 5. go ſie ták Perlá, nie tylko ćieniá grzechowego, ále y onych
mátáczných bláſkow / áby ich nie zwiodli / iáko raz wiel-
ce świątobliwego Królá / y Proroká / ktory po áltanie
prożnuiąc / w ten czás kiedy Krolowie zwykli ná Woynę
wyieżdżáć / ná ſadzáwkę od białorumiánego ćiáłká mę-
tna nieobyczáynie ſie zápátrzył / y do Pokoiu po świátu
onę wprowádźił / by on ſzaleniec Pogáńſki Caligulá o ktorym
Suet. S. vetonius. / Noctibus plenam fulgentemq; lunam inui-
tabat aſsidue, in amplexus & concubitum. Potym w Lá-
biryńćie grubych ćiemnośći ſie obaczywſzy / vtyſkuie w Po-
Psal. kutnym pſálmie ná ten ſwoy nierozum / Lumbi mei impleti ſunt
illuſionibus, biodrá moie S. Auguſtyn y Ambrozy Oyco-
wie SS. czytáią: Anima mea impleta eſt illuſionibus.
Cożto zá illuſia ná ktorą ták ſtękaſz Krolu? Bárzo tey
podobna / Nennetus wtory Skotſki Krol / chcąc ſie
zemśćić nád nieprzyiaćiołmi śmierći Alpiná Oycá ſwego /
zá proſił ná vcztę / ze wſzytkiego Páńſtwá przednieyſzych
Domow Szláchty / y ná vmur ich popoiwſzy / Nocy ćie-
mney do kożdego z oſobná / wpuśćił chłopá rybią łuſką
odźianego / ktory trzymał Sceptr z ſprochniálego drzewá /
á przez trąbę te ſłowá ogromnie beczał / Parendum eſſe
Rei, Victos daturos pœnas ſcelerum, ſe nuncios à Deo
miſsos. ſłucháyćie Królá Nieprzyiaćioły iego ſkarzćie /
to wam od Bogá roſkázuiemy / Jáko pijáni / iáſnośćiá-
mi błażeńſkiemi ſnádnie oſzukáni / by Máchometowego
Gabryelá / onych figlarzow / zboiáźnia oſzukáli / ná po-

ſpolite

ſpolite ruſzenie przećiw nieprzyiaćielowi Krolewſkiemu zezwoliwſzy/ ſuity eucntus, non minus quam oraculo diuino reſpondens, mowi Author: Taka ponetą máią zwodźićiele duſzni / y ná Animuźe wielkie ſproſnośći grzechowe/ opera tenebrarum przemieniáią w Anyolá świátłośći/ áby przećiw Bogu ludźi dobrych buntowáli/ Vpſtrzy ledá bláſzką báwełnice Egipſkie / oſzuka nimi ták mądrego / y świętego/ vt ante eum nemo ſimilis illi fuerit, nec poſt eum ſurrecturus ſit, iż mu rowniá w iáſnośći nie było/ álić on miedzy háńbą świecką / iák ná Słońcu z roſkoſzą śiwego włoſá / á podobno y śmierći ſię do śiedźi / nieſłyſzy że mu po dźiś dźień tym kolą oczy. Dediſti maculam glorjæ tuæ. | Can. de rē. variet. l. 15. Cap. 86. | 2. Cor. 11. | 3. Reg. 7.

Gdźie niegdźie świżgulcu świetnego po bezecnym opilſtwie rzući/ áż Naiaśnieyſzy Tyberyus/ zá kiliſzkámi ſklenicámi by miedzy Plánetámi niebieſkiemi dniuie/ nocuie/ ná to nic niedba/ że go kto ſię nieleni przezywa go Tyberius / Biberyus / Bibá / Brzydką ámbicyą glanſownym ſangultem powlecze / áż Sapor Krol Perſki/ ná Páſzportách / liſtách/ przywileiách ták ſię ſzumno tytułuie / Rex Regum, artifex ſyderum, & frater, ſolis & lunæ, Krol nád Krolmi / tworcá gwiazd / rodzony ſłońcu/ mieśiącowi/ Máchine ze ſzklá vrobić dáie / wielką w ktorey iák w klatce śiedźi / á pod nogámi ſłońce/ mieśiąc/ gwiazdy/ y wſchodźiły / y záchodźiły. Vt ſic mortalis cum eſſet, ſupra tamen omnem mortalitatis faſtum & conditionem eſſe videretur, chcąc ſię śmiertelny vdáć zá wiecznopánuiącego / Własni zgołá nieprzyiaćiele náſzy duſzni Et hoſpes ſámi iák co złe czarni/ á krolá co nayglądſzego ſobie obieráią / ták oni brzydcy do iáſnych ſię Cnot máią. Dobrych y Swiętych ludźi by Cygáni łudzą. Ma tedy o co ámárykowáć | Can. de ſubt: li: de artib. | Athe: l. 5. Cap. 7.

rykowáć Dawid Krol / Anima mea impleta est illusionibus. Niestetyż jem się dał ośukáć tym fałszywym apparentiom, szczerey mátaninie. Ná zły bowiem hak przywodzą nas te świeckie obłudne splendory. Jest rybá Morska Cephalus / ktorey żadnym sposobem nie mogą z wody ná ziemię wyćiągnąć / bo skoro ku brzegu przychodzą / z sieći ná głebinę chyżo wyleći práwie / Ná co táki fortel wymyślili Weneccy Rybitwi / w nocy ná czołnách máią pochodnie w Láterniách / przez ktore błąsk od świece czyni po wodźie śliczne bárzo promienie / skoro tego doyźrzy nieostrożna rybá / prosto skoczy w one łodź ku świátłu w garść nieprzyiaćielską. Do tákich złych terminow przywodzą świátłá Swieckie / w ten czás kiedy ich prágnieß dopáść / wpadaß / Carnalis gloria dum nitet cadit, dum apud se extollitur, repentino intercepta fine terminatur. Swiecka chelpá gdy się łśni vpada / gdy ná wysokie się rzeczy każe / znagłá przed czásem ginie / naywiększe Swieckie świátłośći / właśne márne sny / o ktore y w żebrakow nie trudno / Snilomi się / práwi gnoiek / iákoby mi się słońce mieśiąc kłániáły / iákobym w Purpurze chodźił / iákobym złoto funtámi liczył / iákobym w Senaćie śiedźiał / wßystko quasi / iákoby / Bo wespoł z snem tego glánsy minęły / á on postáremu ná iáwie nędze klepie / By nie było tego quasi / predkoby się spánoszył / ale ieno quasi záwadza / Swiętego to Augustyná własny dyscurs / ktory dokłada. Itaque modo, qui ad lætitias seculares oculos aperiunt & cor claudunt, transit quasi eorum, & venit verum ipsorum. Quasi ipsorum fælicitas est sæculi, verum eorum pœna est. A ták teraz ći ktorzy na wesela Swieckie rádźi z vćiechą pátrzáią / á w sercu ie záwieráią / minie ich nie pewne quási / á podka nieodmienne verum.

D. Greg. l. 17. Mor. cap. 5.

Aug. in Ps. 48. Con. 2.

Snilo si

Snilo ſie Cyruſowi Krolowi perſkiemu / iákoby Słońce z rąk ſpuśćił / á ná iáwie śiłá ich z doprawdy Páńſtwo tráći y docżeſne y wieczne.

Dodáie zá pewno Gloſſa, ſolem & lunam propter peccatum primi hominis, multum de ſuo lumine amiſiſſe. Dla pierwßego grzechu ná pokaránie Adámá / śiłá świátłośći Słońcu y Miesiacowi vieto / Ale to niepochybna że grzech do ſżedu odżiera wCálá Wielmożnych z świeckich iaſności / á rzuca w nieſkończone ćiemnośći. Et factus eſt ſol niger tanquam ſaccus cilicinus & luna tota facta eſt ſicut ſanguis. Y ſtáie ſie ſłońce czarne iáko wor włośienny / á Xieżyc wßytek iako krew: że możeß beſpiecznie w ten czás naywiętßych / y naymáietnieyßych / dla ſwedu z ćiał ich nieznośnego / názwáć / iáko dwoch wielkich Krolow. Phácee y Ráſin / Izáiaß prorok názwał / duas caudas titionum fumamtium, dwiemá ogárkámi głowien kurzacych ſie w ten czás.

Glos in illa verba Iſ. 30 Erit lux lunæ ſicut lux ſolis.

Apoc. 6.

Iſai. 7.

——— Mors ſola fatetur

Quantula ſint hominum corpuſcula.

Inuenal.

Wolno káżdemu obaczyć / iák wielkie ſą ćiáłá naywiekßych Mágnatow / Potentatow / ktore ſie w trunnie krotkiey y waſkiey zmieſczą.

Wiedzą to dobrze ludźie pobożni y Swięći dla tego Heliotropium źiołko florem ſolis Láćinnicy zowią / iákiego zá Herb Nauarræ Krolowa Márgáretá záżywałá / to Epigráphe przydawßy. Non inferiora ſecuta. O Ziemſkie niedbam / Niebieſkich pátrzam / oká nie ſpuſzczę z Bogá / à Patre luminum, y od niego zápomogáią ſie w przeſliczną Cnot pełnią / ſtrzegąc ſie y poyżrzeć w ſtronę ná Colloryzowánia świeckie záczym długo / krotko żyią. Dies pleni inueniuntur in eis, iáko in Biarmia Aquilonari

plaga,

plaga. Miesiąc záwße w pełnym cyrkule bywa widźiá-
ny / ták y oni prześwietnemi Cnotámi / sicut sol in ortu
splendet, ita rutilant. Jáko Słońce gdy wschodźi ták się
lśnia / o dobrym záwße w wieku lubo to w dźiecinnym /
lubo w młodźieńskim / mowić przynamniey mamy. Já-
ko Miesiąc pełny we dni swoie świeci. Czego inßych
przykładow ná ten czás nie ßukáiąc / ná Pácholećiu wy-
soce Szlachetnym. Jego Mośći Pánu Dadźibogu
Słußcze Kásztellánicu Zmudzkiemu / od niezbednego Ty-
ránná śmierći poległym iáśnie się to pokazáło / obdarzo-
ny naprzod świátowa iásnośćia / gdy się Vrodźił w do-
mu Jáśnie Wielmożnym / ktory pewnie refulsit in clypeos
aureos, & æreos, & resplenduerunt montes ab eis, sicut
lampades ignis. Oświećił Tarce złote y mosiądzowe / go-
ry się rośw←ećiły od nich / by ogień w kágáńcu / Dla czego
sámego / mogliby słußnie w tray násob / większym świá-
tłem trunne iego ozdobić: Ná grobie Jozuá wielkiego
Hetmáná / iedno Słońce y Miesiąc położono / á miásto
Epitáphium słowá iego odważney wiáry: Sol contra
Gabaon ne mouearis, & luna contra vallem Ainlon, á tu
ták wiele iásnośći / iáko wiele Domow y Fámiliy rodo-
witych w pokrewność się schodźi. Ale ponieważ claritas
non desiderat multa suffragia, słońce nie potrzebuie oświe-
cenia: Jedno tylko słowo zá łáską Wáßą / o tey iásnośći
przeiásney (inßym Fámiliom rownie wysokiem / y zácnȳ /
nic nie vymuiąc) niech rzekę: Sol, & luna steterunt in ha-
bitaculo suo, in luce sagittarum tuarum ibunt, in splendo-
re fulgurantis hastæ tuæ. Słońce y Miesiąc / Dom Jch
Mośćiow Pánow Słußkow / z Domem Jch Mośćiow
Pánow Zienowiczow / stáreły w mießkániu swoim / w
Swiátłośći strzał hártownych Wołowiczowskich / poyda
w bląsku

Glaes 1, 1 cap. 2.

Secunda pars,

1. Mach. 6.

Iosu 10.

Seneca,

w blasku łyskáiącey włocznie domu Kmićińskiego W. Jeg Mości Páná Dádźibogá / Defecit lux eius, zgásłá świátłość świeckiey zacności / widzę bowiem po Káthásalku y trunnie z miesiącá wczynione / własne Entimema, álbo pierwsza kwádrá / y ostátnia kwádrá. W pul gdy pożądáney pełni wyglądamy / baczymy miecz okrutney śmierći powszechnego wyroku Boskiego Mucro mucro, euagina te ad occidendum, lima te, vt interficias, & fulgeas, Mieczu / mieczu / wynidź z pochew ku zábijániu / ábyś zábijał / á lśnął śie / wiymę miecz moy z pochew jego / y zábije w tobie spráwiedliwego / Przenika ten miecz serca wásze przezacni Rodźićiele / że spełni ślicznego Astrum tego / nie dano śie wam vćieszyć ále coż rzecz przećiw woli Naywyższego Ktoremu mowili iego Swięći. Manus omnipotentis nec viuus, nec defunctus effugiam. Reku wszechmocnych áni żywy / áni vmárły nie zeydę / tym śie iuż ma koić żal wász / że ten Miecz własny on Ráyski / o ktorym Jonasz S rozumie / że iest szczero słoneczny / Blask słońcá wielkie czyni podobieństwo mieczá oboietnego ognistego / Jásna tedy śmierć Panięćiá wászego / bo go zástáłá w wielkich á dorodnych cnotách / ktoremi świećić ku poćiesze wászey nie przestánie ná wieki. Słusznie tedy ná Szláchetnym ćiałku iego z tych częśći Xiężycá)(pełny Xiężyc kłádę ná kształt Emblemá iákiego / w Galliey Mediteorum Familia, przednia ku więtszey ozdobie Kleynotu y Herbu swego záżywáłá.

Naprzod Xiężyc w Pełni málowáli / z tym pismem Gratior è pulchro corpore virtus. W dźięczniejsza w piekuym ćele cnotá / ná Delphinie on Xiężyc śie wspierał / ktory Delphin miásto Korony ná głowie / miał śliczny Dyáment. Nád Delphinem słowá / In virtute non est ve-

Eccl: 22.
Eccl: 21.
Elegart
2. Mach: 6
De Ion: 22. q. 164. art: 2. ad 5.
Gregr: Ruth: Ges.

rendum

rendum, ne quid nimium sit. Cnotá zbytku niezna / nád Dyámentem nápisano: non recipit sordidum. virtus amatorem nie towárzyszy z plugáwem przyiacielem Cnotá / pod Delphinem okrak ziemie / ná ktorym te littery Bonum bonos facit, Dobra rzecz dobrymi czyni. Po iedney stronie pálmowe drzewo / po drugiey Oliwne / á Koroná złota nád nimi z napisem / virtus supra cara mortalibus collocat. nád tym wszystkiem inscriptia. Pacatum ipse regam, Patriis virtutibus regnum. W spokoynym Oyczystemi Cnotámi sam rzadzic bede Páństwo / Wizerunk cnot ktoremi stárożytny dom kwitnął tákim obrázem pokazano / stánie zá Conterfekt y Kásztellanicá zmárłego Wielkich Cnot.

Miesiąc wprzod śliczna vroda / pełnego Miesiacá / wiele narodow vwiedzieni / zá Bogá go chwalili: Báłwochwáley v Jeremiaszá S. zwáli Miesiac dla pieknośći iego / Niebieska Krolowa Sacrificemus Reginæ cæli, &

Ger 44. libemus ei libamina, sicut fecimus nos, & Patres nostri,

Deut: 4. Reges nostri, & principes nostri. & bene nobis erat, malumq; non vidimus. Czyńmy ofiáry Krolowey niebieskiey / y wylewaymy iey ofiary napoyne / iako czynili Oycowie nászy / Krolowie y Xiążetá nászy / á dobrze nam było / y nic złego nieuználi smy: Przy vrodzie wszystke dobroć miesiacowi przyznáia / Przychodzi mi tu pierwszey nátury przywiley / Jego Mośći Páná Dádzibogá Słuszki wspomnieć / o ktory trudno / zwlaszczá táki ktoryby zaraz z

Eccli 13. cnota concurrowal / Vestigium cordis boni, & faciem bonam, difficile, & cum labore inuenies. Slad sercá dobrego / y oblicze piekne ztrudná praca naydzieß: Gładki

2. Reg. 14 był Absolon / nie był żaden mąż miedzy ludem Jzráelskim / ták piekny iáko on / á ták bárzo śliczny / iż od stopy / áż do wierzchu głowy / nie było ná nim żadney mákuły / Ale ná

ćiele

čiele tylko tá grzecznosć byłá / ná duße ßpetna / brzydko było weyrzeć / Vrodá J. Mości Paná Dádźibogá / náláżłá sie wedle Ambrożego Swiętego powieści / species corporis simulachrum est mentis & figura probitatis, przy vrodźie bowiem powierzchney byłá oraz y Cnotá: Iáko Miesiąc zowiemy Frater solis, ták Vrodá iego wdźięcznośći pełna / nierozdźielnie brátáłá sie záwße y z cnotą y chwalebnemi postępkámi / práwie go náturá zá kochánką sobie byłá wybráłá / gdy go známienitemi y wybornymi dárámi vßlachćiwßy / do wßystkiego sposobnym vczyniłá / Do nabożeństwá rączym / náuk pilnym / do koniá / do strzelby / do broni / ochoczym / á wßystko státkiem nie dźiećinnych lat / wielkim / Byłá bowiem w nim Senectus venerabilis morum, & cana prudentia, Wielebna obyczáiow stárość y siwa rostropność / Cáligulá Cesarz zá wystepek lesæ Maiestatis poczytał tym / ktorzy go młodym Pánem zwáli. Pietnástu lećiech Młodźieniaßká. Jego Mości Páná Dádźibogá / dla tego dla iego powagi w postępkách wspániáłey / nie zgrzeßył kto názwał Puer centum annorum, Młodźieniaßkiem we stu lat / Mowił co / wdźięczney wymowy iego niemogł káždy nasłucháć / pámietna / gdy ná weselu Stárosty Kryskiego / przy Krolewskim Máiestáćie podárki oddawał Pan Dádźibog / miedzy wßystkiemi dánk od sámego Máiestatu odnośił.

Libr. 2. de virginit.

Ambr. 2. offic.

D. Cass. l. 5.

Pansi in attricis.

Wdoyrzałem wieku trudno náleść ták dostátniego w dáry náturalne / aby sie mu wßystko przypisáć mogło: Ptolomeus Krol Egipski / dla wielkiey wspráwowániu rzeczy biegłośći / názywány fulmen piorunem. Z Dawidá Anglskiego Krolá dla śił wielkich názywano / Ferreum latus, Malcolma IV. Skocyey Krolá / dla czy-

A Boet. l. 13. Polid. l. 7.

ſtośći / w ktorey ſię oſobliwie kochał / zwano: Virgo. Pánna / Jnnych dla przyiemney wymowy zwano Euphraſtus. Theophraſtus. Komu zgołá oſzczedna náturá poſpolićie ſię pokázuie / żadnemu wſzyſtkiego oraz nie daiąc / ále ſzczyptem vdźieláiąc káżdemu / Szláchetnego Pámięćiá Jego Mośći Páná Dádźibogá Sluſzke wſzyſtkiemi niemal przyrodzonemi kleynotámi ozdobiłá / żeś go mogł wybornie iáko Othoná III. dla rozrywki y mądrośći wielkiey / ktora látá w nim przewyżſzałá nazwáć.

Sibert in Chron.

Mirabilis, álbo miraculum naturæ. Cud nátury / Cieſzyłeś Rodźicow ſwych roſkoſzny Kaſztelaniczu / miło y vćieſzna dárzkośćia / nie bez tego iednák / áby to ich ſerce nie trapiło / táká obfitość doſtałych owocow / w nieodoyźrzałym wieku w tobie bacząc. Tam maturè magnum

Senec l. 2. Controu: con: 1.

ingenium non eſſe vitale. Teraz niewſtáią żáłośni / ná pámięć ſobie przywodząc twoie we wſzytkim / nád przyrodzenia przemożenie / grzeczność / z pláczem mowić: co niegdy Rodźice Tobiaſzowi mowili: Omnia ſimul in te vno

Tob, 10.

habentes, te non debuimus dimittere à nobis. Máiąc w tobie ſámym ſzczegulnym wſzyſtko / niemieliſmyć dopuśćić odchodźić od śiebie.

Puer de del cap. 11. Pl. l. 9. c. 8.

Pod Mieśiącem Delphin / ryb Morſkich Xiążę y Krol / wielki miłośnik ludzki / Humani generis amatores plinius Delphinow zowie / O namilſzy pánu Dádźibogu / nie mogę lepiey rzecz / tylko co o Dawidźie / tychże lat pácholęćiu / Vrodźiwym y dźielnym w Jzráelu mowiono.

1. Reg. 17. & 18.

Erat adoleſcens pulcher aſpectu, & acceptus in oculis vniverſi populi, maximè in conſpectu famulorum Saul. Był Dáwid / młodźieniaſzek ná weyźrzeniu piękny / y wźięty w oczach wſzytkiego ludu / á nawięcey przed obliczem Dworzan Krolewſkich. Albowiem náſzemu Panięćiu

dal był

dał był Bog / dźiwnie wielka v wßyſtkich przyiemnosć / á oſobliwie był wźięty w oczách wyniosłych Krolewſkich. Postępki iego poważne / iáko Philtrum porywáły do siebie oczy y ſerce Krolewſkie. Naiáśnieyßy Krolewic Władyſław / vśilnie prosił Jego Mości Páná Zmudzkiego / áby mu go ná przeyźrzenie y opiekę własną oddał / y teraz ſkoro ſię o śmierći iego żáłoſney dowiedźiał / nátychmiaſt pisániem ſwym przysłał ćiesząc Jego Mośći dobrodźieiá náßego / z ktorego p ſ nia b de ſię ważył własne słowá przytoczyć / bo mi to stánie zá tyśiąc dowodow tego / co o nieboszczyku mowię. Żalu ktory WM. z śmierći Vrodzonego niegdy Páná Dádźibogá Syná ſwego / á náßeg Pokoiowego ponośiß / po wielkiey częśći dopomagamy WM. álbowiem WM. miłego potomká / á my tákowego lubo w młodym wieku ſtráćiliſmy sługę / ná ktorego wysokie cnoty / y zacne przymioty / bárzo rádźi pátrząc / mieliſmy nádźieię / iż Rzeczpoſpolita znáczną miáłá mieć z niego czáſu ſwego podporę. &c. Więtßa to chwałá niżliby mogłá bydź od Homerá Poetow Xiążęćiá / iákiego ſobie Alexander wielki życzył / iákiego miał Achilles / dla czego zá ßczęśliwego zdániem Krolewſkim poczytány. Felicem te ô Achilles, qui magno fruaris præcone meritorum. Szczęśliwyś ty ô Achillesie / iż maß Homerá woźnego záſług twoich. A ia rzekę: Fælicem te ô Theodate, qui magno fruaris præcone meritorum, Szczęśliwyś ty Dádźibogu / iż maß Naiáśnieyßego Polſkiego / Szwedſkiego Krolewicá / obránego Wielkiego Cárá Moſkiewſkiego / świádká wielkich Cnot twoich / Pogotowiu ná miłość wßyſtkim y káżdemu z oſobná zárabiał / vmiał on namnieyßego vßánowáć / słowem przykrym nigdy nikogo nie obráźić / w potrzebách káżdemu z czeládźi Z Liſtu Krolewicowego do J. M. P. Zmudzkiego.

z poddánych / był včieczką y własne asyllum, ták dálece/ że sie częśto podobno nádprzykrzył Rodzicom / vstáwiczna / zá kożdym naylizßym przyczyna. Co większa w Jálmużnách / wedle przemożenia swego Paniecego / iáko znáczny / Fulserunt mundissimæ manus eius. Swieciły sie czyściuśienkie rece iego / w ten czás gdy y politowániem y datkiem / ile mogł / chetnie vbogich rátował / niegodzimi sie zamilczeć tego osobliwie / co mie pierwßego nie pomáłu zbudowáło / vmarł w spitalu tego kośćiołá vbogi niewidzacy / ktorego ze Dworu iáko własne dźiećie karmiono / y odźiewano / nie przestał prosić áby ınßego vbogiego ná to mieysce wźieto / áż wymogł ná Rodźicách swoich miłych.

Iob. 9. W osobie iego moge mowić słowá Jobá Swietego. Ab infantia mea creuit mecum mi[illegible]cordia, & de vtero

Iob. 31. matris meæ egressa est mecum. Siedmdźieśiat Expozytorow máia. Quoniam à iuuentute mea enutriebam vt Pr.

Iob. 29. Zdźiećinstwá mego r sło zemna miłośierdźie / á z młodośći moiey karmiłem vbogich iáko Oćiec P akałem niegdy nád tymi / ktory był vtrapiony / y wybawiałem vbogiego y skwirczacego / y śierote ktora niemiáłá / ktoby iey pomogł / Błogosłáwieństwo tego co miał zginać przychodźiło ná mie / á serce Wdowie poćießałem; Dla

Hedru in Chron. Germ. ktorego miłośierdźia iáko Jobá S. Mærentium consolatorem, Vtrapionych poćießyćielem / tak onego Bráćia nieboraczkiem zwáli / iákoß niemiał wßykiem bydź wdźieczny y miły P. Dadźibog dla tey wrodzoney politowania nád kázdym cnoty / Othoná pierwßeiß wielkie° Cesarzá / że był świebodny Pan / zwano Amor mundi, Kochánkiem świátá / á ia mego Káßtellanicá dla miłośiernego iego sercá bespiecznie názowe / Dilectus Deo & hominibus

Theoda

Theodatus, Miły Bogu y ludźiom Dádźibog.

Namżeć iescze opuśćić miłość iego/ y powolność ku Rodźicom trudno/ bo tá nader znáczna byłá w nim. Zwyczáyna miał do náuk ráńiuczko obudzony/ nieznácznie przybieżawszy do Pokoiu/ y dniem dobrym Rodźicielke pozdrowiwszy/ záraz prędko do náuk śię wracał. Gdy náymniey widźiał záfrásowánych Rodźicow/ vmiáło młode serce iego boleć/ recreátiey poniechác/ potym sposobow miłe vćieśnych záżywáć/ áż Rodźicow miłych obaczył bez smutku/ Przezwiská Rodźicom wynáydował/ iáko wdźięczne Z miłośći wielkiey ku Oycu/ Jozeph wdźięcznie swoie Słońcem Oycá/ Mieśiącem Ráchele mátkę swoie zwał/ á on Jáśnie Wielmożnych Rodźicow/ Krolem/ Krolewno názywał/ Siłá podobnych á wielmi chwalebnych/ ku rodźicom od niego pokázuiących postepkow/ pominąwszy/ ieden owszeki wspomnię. W Wilnie Rok temu/ gdy Jego Mość Pan Zmudzki był Commissarzem Generalnym ná zápłácżenie Woysku Jnflantskiemu/ rozruch y zámięszánie wielkie w Kámienicy Jego Mośći od Zołnierstwá ostáło śię/ w ktorym Tumulćie J. M. iáko Gospodarz bydź muśiał/ Doydźie tá wieść Dádźibogá; záraz porwie śię z bronią dobytą pędem wielkim/ że od dwu osob zátrzymány bydź nie mogł/ chcąc rátowáć gináł dla Oycá miłego.

Breuis facti narratio, sed non parua materia laudationis, Jeśli chwała ták bárzo Atyśá Crœsowego Syná/ że wgwałćie arterie przyrodzoney niemocy przerwał/ widząc nád głową Oycowską dobytą broń/ Dáleko więcey nieśmiertelney chwały/ godźien ten dźiećinnych śiłek ku rodźicowi postępek/ owá żal śię Pánie Boże/ że śię nie weryfikuią słowá y obietnice twoie Boskie/ ktoreś przedniey sze- Vcl. Max. l. 5. c. 4

dnieyſzemu ná twoiey tablicy przykazániu przydał: Kto
Exod. 20. czći Oycá y Mátkę będźie żyć długo ná świećie/ Niemogł
czćić żaden lepiey rodźicow nád to Szláchetne dźiećię/ go-
dźien był záprawdę dla tey cnoty/ w ktorey ſię pilnym zá-
wſze náydował/ ſedźiwych lat doczekáć: Ale te wyſko-
wánia náſze/ niech ieden Anyelſki Doktor wkwietnie.
D. Thō. Quandoq; ſecundum occultam rationem diuinorum iudi-
2. 2. q. 122. ciorum, quæ maxime futuram remunerationem reſpiciunt;
ar. 5 ad 5. aliqui qui ſunt pij in parentes citius vita priuantur, Pod-
czás według ſkrytych y niewybádánych Sądow Boſkich
przyczyny/ ktore nabárźiey ná przyſzłą odpłátę wielki w-
zgląd máią: niektorzy ku rodźicom pobożni prędzey vmie-
ráią: Náder pobożny był Pan Dádźibog ku rodźicom/
Eccl. 3. żyie też y żyć będźie/ vita longiore viuet, w Kroleſtwie
Iſai. 60. nieſkończonym ná wieki/ Pierśiámi Krolewſkiemi kar-
miony będźie/ Páná odkupićielá mocnego Jákobowego.
Stań ſię/ Stań ſię.

Przydáie Mieśiącowi náſzemu doſyć znáczney ozdo-
by: Pánieńſka iego czyſtość/ lśniąca ſię iáko naykoſzto-
wnieyſzy Dyáment/ ktory względem valoru żeieſt Kro-
lem wſzyſtkich drogich Kámieni/ y względem imienia
Ioan. Hug. ſámego/ máło co rożny od Pánieńſtwá. Maurytáni y
Linſchotan Arábes názywáią Diámente Almus, w Hebráyſkim záś
In oriendt iezyku Alma Pánnę znáczy/ od czego y S. Hieronim nie
Par. 4. c. 4. ſtroni/ gdy o Pánnách oboiey płći mowi/ Virginibus &
Hiers la 1. continentibus quaſi gemmis pulcherrimis Eccl. monile de-
cont: Ion. coratur. Drogie noſzenie Kośćiołá S. Pánnámi y lu-
dźmi powśćiągliwemi/ iáko nayśliczniey ſzemi Perłámi
ozdabia ſię W Pektorale Ephod Kápłaná naywyżſzego i
Puer Hiers miedzy dwiemá Szmáragámi Dyáment/ iáko iáſna
de Adam. Gwiazdá lśniał. Był ten czás przećię kiedy iák węgl

czerniał/

czerniał / śmierć zwłaſzcża kogo wielkiego Prognoſtikuiac.

Jego Mośći Páná Dádźibogá Słuſzki Káſztellanicá Zmudzkiego niepokaláná czyſtość / bez vſzczerbku żadnego / iednako do ſámey śmierći świećiłá. Jako ſukienkę Swiętego młodźieniaſzká Sámuelá Ephod zwano / tak onego ná ćiele y ná duſzy ogárnełá niezmázána czyſtość Pánieńſka/bo iż czyſtość ćieleſna bez czyſtośći wnetrzney / iáko Mieśiąc bez Słońcá / o cáłość / y czyſtość ſercá ſpilnośćią ſie ſtárał ſumnienie záwſze ſnáżne powodząc/świádkiem tego Examen conſcientiæ. Ráchubá ſumnienia/ ktorey żadnego dniá nie opuśćił/świádkiem tego cżeſte Spowiedźi / świádkiem tego Xiążeczká po śmierći iego náleziona / w ktorey grzechy ſwoie dość máłe bárzo pilno notowáł / tákim miłośnikiem oraz y ſtrażnikiem był nieoſzácowáney czyſtośći że niechćiał áby proſzek namnieyſzy grzechu powſzedniego Dyáment ten śliczny ćmił. 1. Reg. 2.

Dwiemá Szmárágdámi/ktore też w vniey y w wielkiey przyiáźni z Cnotą Pánieńſtwá żyią / czyſtość iego ſpoiona byłá/ wielu cnotámi / ktore we dwu słowiech ieden Philoſoph záwárł / Suſtine, abſtine. Znoś przećiwne rzeczy / á ſtrzeż ſie łágodnośći/ y pieſzczot świeckich/ do zátrzymánia kleynotu duſznego czyſtośći / śiłá znośił w wielkiey ćierpliwośći / Jego Mość Pan Dadźibog/Dyſcypliny częſt : dobrowolne / w wielki tydźień przy grobie Páńſkim / z Zakonnikámi vbrał ſie ná diſcipliny w grube kápy / prośił tefże/ áby náuſtroniu y bez ludźi to oſtrośći czynić mogł / niechcac bydź od kogo poznány. O dowćipie [illegible] / iáko ſie madrze z ſkarbámi cnot / y pobożnośći krzyż. poſt wielki y Wigilie pośćił záwſze [illegible] że nie tylko [illegible] / ále y [illegible] / z ktorych ſie

táił częstо / niechcąc miłych Rodźicow frásowáć / niepozwálały. A w chorobie tey ostátniey pierwszego dniá w gorączce ćiężkiey gwałtem chćiał wstáć / dla miłych Rodźicow áby ich nie smućić / ták że śilá ich rozumieć mogło że oná chorobá iego łátwie przemijáiąca mogłá bydź.

Ná to ćierpliwość Bog záraz odpoczątku sporządźił / Vrodźił sie w dźień S. Krzyżá / dniá 3. Máiá / Roku Páńskiego 1616. Vmárł w Roku terážnieyszym 20. Kwietniá / pietnaśćie dni tylko do pietnastego Roku żyćia swego nie dotrwawszy / iednák w dźień Agnieszki świętey pánny de monte Politiano Zakonnice Dominiká S. o ktorey mamy w Historyey / iż w komorce ná modlitwie będącey czestá rosá niebieska padszy ná hábićie / krzyżyki iáko drogie Dyámenty czyniłá / znák to był iż śilá krzyżykow zniozszy Dádźibog w czystym Pánieństwie zszedł z świátá. Wárowáł sie y tych łotryń ktore czystość nieoszácowána niebieski skarb wydźieráią / y w czásow y roskoszy świeckich ćielesnych niewiádom pan Dádźibog. Wiedźiał że pánnom y ludźiom czystym / gdy w delićiách sie Ziemskich kocháią / máło niepodobnie może sie rzec / co Demádes Athenczykom / gdy wszystkiemu świátu groźnego Wielkiego Alexándrá / zá Boszká przyiąć niechćieli / videte, ne dum cælum custoditis terram amittatis. Pátrzćie / ábyśćie o niebo sie swarząc / źiemie nieutráćili / A im / videte ne dum terram custoditis, cœlum amittatis Pátrzćie tego ábyśćie o źiemie stoiąc / niebá nie vtráćili. (Val. Max. l. 7. c. 8.)

Służą mu zgołá słowá Chryzostomá S. o Iozephie czystym pokoiowem też Krolewskiem rzeczone / Ecce Ioseph non solum iuuenis erat, sed etiam pulcherrima specie, & in ipsa formâ iuuentutis semper mansit quasi Adamas. habuit enim roborantem se Deum. Oto Iozeph nietyl (Chrysost. 63. in Gé.)

komło,

to młodzieniaszkiem był / ále y vroda náder piękny / á wzdy
w piecu rospalonym / záwsze zostawał / iáko Dyáment nie-
náruszenie / sam go álbowiem Bog vmacniał y stwirdzał /
Niektorzy stárych wiekow w grobách kładli Lucerny / z Via ad S.
Kámienia Asbestowego / ktory raz zápalony nigdy nie- Aug. l. 21
gáśnie / Moy drogi Kásztellanicu / iákoś żyiąc w nowey cap. 6.
Chrystusowey Fámiliey / świecił (Hieronym S. czystych Hieron Ep.
ták zowie /) y do grobná wniosł Empirowey czystośći o- 22. ad Eust.
gień / ták y teraz iuż w prześwietney Companiey niebie- de cast. vir.
skich Pániców / in medio lapidum ignitorum. zá Báran- cáp. 8. Ezech. 28.
kiem chodźisz.

Należy iesżcze ku ozdobie więtszey Mieśiacá śliczno
pełnego / y ziemiá / ziemiá Swieta / ziemiá błogosłáwio-
na / Przenaświętsza Pánná / ktora słuszniey názwáć mo-
żesz niżli te błotna ziemie Magna mater Wielka Mátka.
Bo nam Wielkiego Bogá zrodziłá; Ktorey to Pánnie
Naświętszey pilno y nabożnie służył Pan Dádźibog / od
lat śiedmiu do Bráctwá Rożáńcá S. wpisány / Rożá- 1624.
ryum obpráwiał często / ná Swiętá tey Spowiádał się
Communikował / zá ktora wielka cnote zá Syná przyię-
ty od Krolowey Niebieskiey / żyie ná wieki. Terra cæle- Puer de lu
stis terrestre cœlum. Ziemiá niebieska Ziemskie niebo / ná- na cap. 5.
zywa Pythágorás Mieśiac / y my Páná Dádźibogá / dla
wielkich Cnot iego / tym tytułowáć wybornie możem /
wszędźie bowiem iáko Mieśiac pełny we dni swoie świećił.

Do choroby iuż ostátniey y śmierći iego przystępuię /
álbowiem do ostátniego terminu / nie był w iásnośći v-
mnieyszony / w chorobie łożeczko iego osádzone było oko-
ło Pálmámi / bo też Palm podostatku w Mieśćie Jery- Ioseph: l. 4.
cho / ktore znáczy Mieśiac. Pálmá też niezáwádźi do antiq [c. 5.
świátłośći / ale pomaga bo iáko arbor solaris iest ze-

rogliphikiem Słońca iáko Pierius powiada.

Postawię tedy w przod przy ciele iego / ktore było Kościołem Duchá S. Palmę / iáka sie znáydowáłá w Kościele Sálomonowym 3. Regi 6. wespoł z Cherubinámi / Fecit in parietibus Cherubim & Palmas Cherubin wykłáda sie plenitudo scientiæ, zupełność mądrości Bożey / Wyniosła Palmá / J. M. P. Dádźibog miał zupełność mądrości Bożey / nie dźiecinnie záprawde w chorobie / pytał sie Jáśnie Wielmożney Mátki swey / Co też było ná tym mieyscu ziemie / gdźie teraz iesteśmy / ieżeli Bog stworzył Swiát / y długo sie o tym pytáło dźiecię / chcąc sie wywiedźieć y náuczyć doskonále. Vmysł ludzki iest iáko drzewo wschodniey Indyey / zowią go oni Arborem tristem. dla tego rozumiem / iż w nocy kwitnie / á skoro słońce wznidźie / kwiát wszystek opada / y drzewo sámo vsycha / ták v nas / poki Słońce świeci pogodne lat młodych / rozumu pusto / áż kiedy wieczor dni nászych niepocześna stárość / záwita / dopieroż rozum y baczenie w nas kwitnąć poczyna / iáko do rzeczy Plato mowi: Non florescit virtus animi, nisi virtus corporis deflorescat. Dowćip w ten czás ostrzeie y kwitnie / kiedy siły ná ciele iáko kwiát opadáią / Pan Dádźibog w kwitnącym wieku / choroba śmiertelna zdał sie vpadáć y więdnąć / iednák kwiecie wdźięczne mądrości niebieskiey wydáie z siebie / o tym mowi czego prágnie / owdźie sie pyta z ktorey y niebiosá stworzone iáko Piotr S. 2. Epi 3. powiáda: Bo prágnie wody żywiącey łáski Bożey / o ktorey Chrystus Pan / si quis biberit ex aqua quam dabo ei, fiet in eo fons aquæ silientis in vitam æternam.

Posádzę ieszcze przy nim Pálmę Augustá Cesárzá / ktory podbiwszy pod moc Egipt / ná złotey monecie wy-

3. Reg. 6.

Ioan. 4.

biiáć

bijąc kazał Krokodylá do Pálmy przywiązánego / z temi słowy. Colligauit nemo nie dokazał tego żaden / o Iáko przeráźliwe były słowá one P. Dádźibogá / Nic práwi nie żynie w tey chorobie / tylko grzeße / Coż zá grzechy twoie miły Káßtelláńiczu / y zdrowego nie tylko chorego / by z tákiemi grzechámi mnie pierwßemu śmierć podkáć / Mądre Pánie / gornych myśli / głownego nieprzyiaćielá duß náßych / skrepował pokorá. Ktora Pálme niebieska tu leßcze do rąk dáie. signum electorum esse, male de se sentire, dolere de peccatis, vulnus suum agnoscere, mowi Ambroży S. Znák wybránych / źle o sobie rozumieć / żáłowáć zá grzechy / choć ich do siebie nie czuie / przynaywiętßym zdrowiu ná rány stekáć. Nayprzedźięcznieyße rodźi Pálmá Dactile, ktore wedle Medykow rozumiáne krzepią y posiláią watły humor rádykálny / po Bogu człowiekowi żywot dáiacy / wierze ia iż zá te pokorniuchne słowá Dádźibogiá Bog sam. Erexit ab humilitate ipsius, & exaltauit caput eius. Podźwignął go od pokory iego / y wywyżßał głowe iego / vsłyßał do tych czas słowo dobre z vst Boskich / wchwale wiekuistey / iáko ieden z niewinniątek / sinite paruulos venire ad me, & ne prohibueritis eos, talium est enim regnum Dei, Et cōplexās eos, benedicebat. Dopuśććie dźiatkom przychodźić do mnie / boć tákich iest Krolestwo Boże / y obłápiáiąc Błogosłáwił ich.

Ambrs in Apolog. de Daude cap. 19.

Eccl: 11.

Matt. 19.

Bacze ießcze pálme ktora Phænixem zowa / iż tákże iáko Phænix ptak obumárßy odradzá się sámá w sobie / Iedyny Pan Dádźibog / w ten czás odrodźił się ná żywot wiecznie nieskáźitelny / gdyśmy ná iágodách iego Pánieńskich łzy skruchy serdeczney pochodzące oćieráli. A sam Bog otrze wßelką łzę z oczu iego / y iuż wiecey śmierći /

Plinl. 13. Nat. Hist. cap. 4.

áni żalu

ani żalu nieznázna / áni iuż więcey boleć będźie / bo iuż pierwsze rzeczy odeszły.

Apoc. 21. Przy ták wielu ozdobnych pálmách / Oliwne drzewká / ktore splendoru prześlicznemu Xiężycowi przydały / bo y te wten czás obfićie rodzą / gdy około szczepienia onych pánienki / álbo czyści młodźieniaszkowie chodzą / ieśli Pieriusowi wierzyć chcemy. Piers de Oliva. 16.

Baczył tedy wprzod káżdy oleum oliuæ, gdy młodemu Bohaterowi z śmierćią śie biedzącemu / wedle rády y roskazánia Apostolskiego dány Sákráment ostátniey vnctiey Oleiu Swiętego / ktory Thomasz S. zowie vltimum remedium disponens ad gloriam, ostátnie lekárstwo sporządzáiące człowieká do chwały / ad lumen gloriæ, do świátłości wieczney. Byłá przy tey nie iedná Oliwá / Kápłani in conspectu Domini stantes, ná ktorych reku vmárł pan Dádźibog. Jest y Oliwá wdźięczna Oleum effusum nomen tuum, wdźięczne Jmie JEZVS / ktore w nayświętszych bolách niewyszło z vst pániećiu násemu do sámey śmierći / Jest Oliwá Caroli V, ktora ná pieniądzách wybijáć kazał / woyny y pokoiu Hieroglyphicum / Piorum wespoł z Oliwnym drzewkiem / ná ktorym Orzeł / suum cuiq; to przydawszy / Generálna absoluria wszystkich grzechow / ktora zwykli dáwáć wszytkim w Rożáńcu S. będącym. Absoluo te ab omnibus peccatis tuis, quæcũq; toto decursu vitæ tuæ, quomodocunq; commisisti, & restituo te illi innocentiæ, in qua eras quando Baptizatus fuisti, ac puritati eius &c. Remitto tibi etiam pœnas purgatorij, quas propter culpas, & offensas contra Deum & proximum & teipsum commissas incurristi &c. ktora iák wiele śie strászliwych piorunow znośi / báczyćie / że ná spokoynym drzewku summnienia iego czystego / sám został ten / Absolutio generalis Ord. Præd.

ktory

ktory się Orłowi rowna / filius Olei, z Oliwney gory na práwicy Bogá Oycá posádzony / ktoremu Dadźibog Duchá swego dosyć łágodnie oddawszy / do tryumphuiącego Kośćiołá / ad Sancta Sanctorum, gdźie też drzwi z Oliwy bez omieszkánia postąpił. Et erit quasi oliua gloria eius, & odor eius vt libani. Bedźie iáko oliwá chwałá iego / á wonia iego iáko gory Libáńskiey Obywátele Indyey Orientálney ná wyspie / Ternate insula, gdy obaczą záćmienie Słońcá álbo Mieśiacá / dźiwnie się frásuią / lámentuią płáczą / pewney zátym czekáiąc śmierći / Krolá swego / álbo po nim w Páństwie pierwszego / Gdy potym oná Ecclipsis żadnego nieszczęśćia zá sobą nie przyniesie / fest Vroczysty stánowią / śpiewáią / ognie pálą / y inne tym podobne tryumphy stroią / quo processu declarant apprime se gaudere, quod Ecclipsis illa nemini Primerum fatalis fuerit. Pożądánego y wszystkim vmiłowánego świátłá w dom / J. M. Páná Zmudzkiego zniknienie / wielkiego żalu / y gorzkich też bez miáry nániosło / baczyłem sam ná oko / że się iśćiły słowá Achiaszá Prorocká / o iednym Synaczku Krolewskim rzeczony. Morietur puer, & planget eum omnis Israel, quia inuentus est super eum sermo bonus, à Domino Deo Israel. Vmrze dźiećię / y bedźie go płákáć wszystek lud Izráelski / bo náláziona iest nád nim mowá dobra od Páná Bogá Izráelskiego / Nie sam tylko Wołozyn dlá śmierći P. Dádźibogá naymilszego / názwány iest mieyscem płácu / y lámentow. Vocatum est enim loci illius locus flentium, & lachrimarum, Nie Dwor tylko wszystek / Miástá / Wśi z Poddánemi J. M. locus flentium & lachrimarum, mieyscem płácu y łez / ále y Dwor Krolá J. M. Krolewicá J. M. skoro doszłá nowiná o śmierći Dádźibośiowey / locus flentium & lachrimarum,

3. Reg. 6. Ose. 4.

Bolibald. Strobæ. Silesio 5. part. Ind. Orient.

3. Reg. 14

Wołozyn miásteczko P. Zmudzkiego. Iudic. 2.

marum,

marum, mieyſce płáczu y łez/ Stároſtwo Rzeczyckie/ ktore ſie do tych czas ſnadź od płáczu niepohámowáło / locus flentium & lachrimarum, mieyſcem płáczu y łez/ Błaſtory náſze y poſtronne/ ktore w dżienna Ofiáre Naświetſzą duſze iego łzámi oblewáia / locus flentium & lachrimarum, mieyſce płáczu y łez Rzadki zgołá kto nie płákał tegō dżiećiećiá wſzyſcy y z nieprzyiaćioł / iednoſtáynie záwołáli śmierći iego. Czy niemáſzże bowiem ſłuſzney przyczyny do płáczu? Możeſz mowić przezacny Dobrodżieiu / y nie ieden zá toba / co Antygon Krol o śmierći Zenoná Rocháńſkiego Philozophá vſłyſzawſzy / ćieſzko wzdycháiac rzekł: Quale Theatrum perdidi, z tego Theatrum wſpániáłego/ wiela rzeczy Wielmożnych mogłeś ſobie obiecowáć / żeś miał oglądáć ſwego Dádźibogá / w Kole Trybunálſkim/ w Kole Poſelſkim / mądrym porádnikiem w kole Rycerſkim/ Rotmiſtrzem/ pułkownikiem dżielnym / z poćiechą niewymowna Oyczyzny/ y ſwoia własną. Z tego Theatrum obote oglądáliśćie / że wáſz Dádźibog w krotce miał bydź tákoż iuż y był filius consolationis. Nie iedynák to był v was / ále iednák látmi ſtárſzy ten wprzod / iáko Noe Lámechá ſtárego / miał was vćieſzyć w ſpráwách / y robotách rąk wáſzych/ y ſnadź dochowáć was śmierći / Z tego Theatrum chćiwie iuż wyglądáliśćie / przezacni powinni/ że Dádźibog miał bydź okraſą/ ozdobą zacnemu domoſtwu. Z tego Theatrum Bráćia náſzy Zakonni czekáli/ po Fundatorze (ktorego długo choway Pánie naywyżſzy/) náſtepcę P. Dádźibogá przyſzłego Dobrodżieiá / y podobnego Oycu miłemu / wielkiemu miłośnikowi chwały imienia Páńſkiego. Z tego Theatrum wyglądáli poddáni/ Dádźibogá zá czáſem obrońce mieć y Oycá / nie Páná / iákoż niema bydź żáłoſna / bacząc á ták okázáły Theatrū,

Laert. l. 7. Cap. 1.

oraz y

oraz y expektátywy iego známienite/ niebáczna śmierć zá-trzęſłá y iednego momentu w rozſypkę podáłá.

Przećie z nieprzywroconey ßkody / żal ták wielki / iákokolwiek temperowáć ma zyſk y poćiechá zmárłego nie máła / Obraz Bogini iedney od Apelesá málowány / po śmierći iego troche ſię był nádpſował / co go nietylko nießpećiło / ále ieſzcze rzemieſlniká bárziey wſtáwiło mowi plinius / Verum ipſa iniuria ceſsit in gloriã artificis, Nie wiele nic á nic ozdoby náßego Pániećiá śmierć / choć go źiemią przyrzućiłá / y owßem teraz gdy go od oczu wáßych czarnym obłokiem záſłoniłá / onemu sámemu świátłośći ſowito wiecey przyczyniłá / Suetonius o Auguśćie Ceſárzu powiáda / że nagłą śmierć názywał Euthanaſia: dobrą y szczeſliwą śmierćią / y tákiey ſobie y ſwoim życzył. Nie nagła choć dosyć predka śmierć Jego Mośći Páná Dádźibogá / iednák szcześliwa / gdy mu Koronę dáleko ślicznieyßą / nád one / iáko ſię Cáligulá Ceſarz z Słońcá Mieśiacá y Gwiazd / (exploratoria corona zwał) pyßnił / nieśmiertelnośći Koronę dáłá / Laureolam virginitatis, coronam decoris, Koronę Pánieńſtwá / w ktorey zbyt ozdobny poſtąpił / ná Kroleſtwo / ná Hemiſphærum ono gorne / miedzy Aſtra prześliczne / o ktorych Bog ſam do Jobá / Vbi eras cum me laudarent aſtra matutina, 70. interpretes máią. Cum me magna voce laudarent omnes Angeli mei, gdy mię wielkiem głoſem chwalili wßyſcy Anyołowie. Tám prawdźiwie pánuiąc / á zá wámi Rodźicámi namilßemi ſię modląc / dźiękuie wam naprzod zá wychowánie przyſtoyne / ná ktorym mu nic nie ſchodźiło / miał te wßyſtkie od was powody do Cnotz educátiey podciwey / ktore Tertulian kłádźie / virtus aut neſcitur, aut diſcitur, aut cogitur,

Plin. l. 35. Cap. 10.

Cap. 99.

Pier. de Stella c. 33.

Iob. 38.

z nátury ſámey miał dowćip / y duſze do wſzyſtkiego
dobrego vkłonną / że mogł mowić: Byłem dźiećiećiem
dowćipnym doſtáłá mi ſie duſzá dobra / á gdym był tym
więcey dobrym / przyſzedłem do ćiáłá niepokalánego / ku
czći mu przyſtąpiło ćwiczenie y dozor pilny.

Nád to pobożnośći wſzelkiey wzor / y żywy przykład
brał z was Rodźiców ſwych. S. Ludwikowi Fráncuſkie-
mu Krolowi / Blánká mátká iego mawiáłá / Synu moy
miły / wolałábym ćie w przod ná márách widźieć / niżli-
byś ſie miał kiedy zmázáć grzechem śmiertelnym / Podo-
bne vpominánia czyniłá Jáśnie Wielmożna dobrodźiey-
ká / nieboſzczykowi kochánemu dźiećięćiu ſwemu / iáko to
po Xiążeczkách po obraſkách iemu dárowánych dobrze
znáć / gdźie ręka właſna do nabożeńſtwá y S. obyczáiow /
máło nie w ten ſens záprawowáłá. Kochány Synu /
przez wſzyſtkie dni żywotá twego / miey ná pámięći Pá-
ná Bogá / á wáruy ſie ábyś kiedy grzechowi nie pozwo-
lił / ážebyś nie przeſtępowáł Przykazánia Páná Bogá
Iob. 4. náſzego ꝛc. Czego on od was w niebie wdźięcznym zoſtá-
te / á prośi ábyśćie iuż przeſtáli płákáć żyiącego z vmár-
temi / Vſłucháliśćie Duchá Swiętego w iednym / ſupra
mortuum plora, defecit enim lux eius. Nád vmárłym
Eccl, 22. płácz bo zgáſło świátło iego: Dayćieſz mieyſce tegoż
Duchá S. zbáwienney rádźie / y w drugiem. Modicum
Ibid. plora ſuper mortuum, quoniam requieuit. Nie wiele płácz
nád vmárłym / bo iuż odpoczął á z tákim ſercem przyna-
mniey ná wolą wiekuiſtego Królá / oney nieprzecząc przy-
padayćie / z iáką powolnośćią / oddáliśćie go b[ył] do-
czeſnemu / nieżáłowáliśćiego do poſług oddáć Krolewi-
cowi iego Mośći / ná pierwſzą Inſtáncyą vczyniliśćie

to / nie bez wielkiego swego żalu / kráiáło śie serce wáße / gdyśćie częśćo od śiebie oddalone dźiećię kochánę trzymáć muśieli / á on odległy od was / bez máłá nie mowił z młodym Tobiaßem. Ja wiem że Oćiec moy y Mátká moiá dni teraz liczą / á frásuie śie o mnie dußá ich / Czemuß niemaćie ćießyć śię ráczey / iż pokoiowym zostáł tego / od ktorego mieliśćie go / Pokazáliśćie to imieniem swoim żeśćie go Bogu / nie świátu / áni sobie zrodźili / Deodatus, Bogu dány / Bogu tedy należał / Bog go wam ná czás tylko był náżyczył: Przyznał to Pogánin / ie-noż wielkiego rozumu / Marcus Aurelius Cesarz Rzymski / w podobnym żalu piße do przyiaćielá swego powáżne słowá. Tob. 10.

Parum mihi crede abfuit, quia ad insaniam conspecta filij morte adigerer, verumtamen illa me consolatur cogitatio quod alterutrum necesse erat, vt scilicet aut ego illius mortem viderem, aut ille meam, quod mihi dij tantum mutuo non dono dederunt, quod ipsi proprietarij sunt, ego tantum vsu fructuarius &c. W nieznośnym żalu ná śmierć pátrząc Syná mego / tym śie tylko ćieße / że mi go Bog tylko do czásu był náżyczył / nie dárował / iego był y iest w łásce / mnie tylko pożyczány / y owßem do Pokoiu go oddáiąc naywyżßemu Monárße / oboie z osobná mowćie Słowá S. y mądrey iedney Mátki. Dedit mihi Dominus petitionem meam, qua postulaui eum, Idcirco ego commodaui eum Domino cunctis diebus, quibus fuerit accomodatus Domino. Prosiłam o to dźiećię / y dał mi Pan Bog o com prosiłá / á przeto y ia pożyczyłám go Pánu / przez wßystkie dni ktorych będźie pożyczánym Pánu / A ná ten czás przy 1. Reg. 1.

tak wielu Ofiárách przenadrozßych / Jálmużnách hoy-
nych / ktore zá niego czynićie mocna nádźieie / prze-
Isai. 60. ślicznego iego Duchá vpewnić możećie. Non occidet
vltra sol tuus, & luna tua non minuetur, quia erit tibi
Dominus in lucem sempiternam, & Deus tuus in glo-
riam tuam &c. Niezaydźie iuż wiecey Słońce twoie /
y Xiężyc twoy nie bedźie schodźił / álbowiem bedźie
tobie Pan Swiátłośćia wieczna / y BOG twoy
ná Chwale twoie/ Racz to dáć świátło-
śći nie przystepna Boże w
Troycy iedyny /
AMEN.

